

haha

he he

DR. PROKTORS SCHETENPOEDER

Jo Nesbø

Dr. Proktors
Scheten.
Poeder

met
tekeningen van
Georgien Overwater

vertaling: Femke Blekkingh-Muller

Lemniscaat Rotterdam

De vertaling van dit boek is tot stand gekomen
met financiële ondersteuning van NORLA

© Nederlandse vertaling Femke Blekkingh-Muller, 2008
omslagtekening en illustraties: Georgien Overwater, 2008
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v. Rotterdam 2008
ISBN 978 90 477 0107 1
Copyright © Jo Nesbø 2007
Oorspronkelijke titel: *Doktor Proktors Prompepulver*
Published by agreement with Salomonsson Agency

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op
welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

Druk: Drukkerij Haasbeek, Alphen aan den Rijn
Bindwerk: Boekbinderij de Ruiter, Zwolle

*Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderings-
bestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig milieu-
verontreinigend transport is vermeden.*

I DE NIEUWE BUURJONGEN

Het was mei en toen de zon een poosje boven Japan en Rusland en Zweden had geschinen, kwam ze op boven Oslo. Oslo is een heel kleine hoofdstad van een heel klein land dat Noorwegen heet. Ze begon meteen te schijnen op het gele paleis dat net

klein genoeg is voor een koning die niet zoveel te vertellen heeft dat het iets uitmaakt, en op de vesting Akershus.

Ze scheen ook op de oude kanonnen die op de Oslofjord gericht staan, ze scheen naar binnen door het raam van het kantoor van de commandant, en ze scheen op de buitenste van alle deuren die leiden naar de meest gevreesde gevangenis van de stad, het Spokenhol. Daar zaten alleen de allergevaarlijkste en allerslechtste misdadigers.

De cel was leeg op een rattus norwegicus na, een kleine Noorse rat, die zijn ochtendbad nam in de wc-pot. De zon klom nog wat hoger en scheen op de kinderen van een schoolmuziekkorps die al hadden geoefend in heel vroeg opstaan en kriebelende uniformen aantrekken en nu oefenden in bijna in de maat marcheren en spelen.

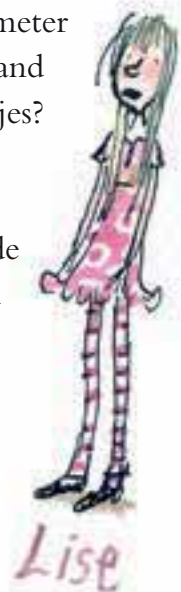
Want het was bijna zeventien mei, de nationale feestdag van Noorwegen, en dan moesten alle schoolmuziekkorpsen van het hele land heel vroeg opstaan, hun kriebelende uniformen aantrekken en bijna in de maat spelen.

De zon klom nog wat hoger en scheen op de houten aanlegsteiger in de Oslofjord, waar net een schip uit Shanghai in China had aangelegd. De planken van de aanlegsteiger kraakten en bogen door onder het

gewicht van alle drukke voeten die heen en weer liepen om de goederen uit het schip te lossen. Een paar zonnestralen drongen tussen de planken door tot de plek waar een rioolbuis onder de steiger in zee uitliep.

Eén enkele zonnestraal drong zelfs het donker van de rioolbuis binnen. Daar weerkaatste hij op iets. Iets wits en nats en scherps. Iets wat gevaarlijk veel leek op een rij tanden. Als je wel iets van reptielen afwist, maar verder erg dom was, zou je kunnen denken dat wat je zag de achttien slag tanden waren in de bek van de grootste, meest gevreesde wurgslang ter wereld, de anaconda. Maar zo dom is waarschijnlijk niemand, want anaconda's leven in het tropisch regenwoud, in rivieren zoals de Amazone in Brazilië, niet in de rioolbuizen onder het vredige stadje Oslo. Een anaconda in het riool? Achttien meter wurgspier, een bek zo groot als een zwemband en tanden zo groot als omgekeerde ijshoortjes? Ha, ha! Dat zou wat moois zijn!

Nu scheen de zon op een rustige straat die de Kanonweg heette. De zonnestralen raakten een rood huis waarin de commandant van de vesting Akershus zat te ontbijten, samen met zijn vrouw en zijn dochter Lise. Aan de

overkant van de straat schenen ze op het gele huis waarin Lises beste vriendin had gewoond. Maar die beste vriendin was pas verhuisd naar een stad die Sarsborg heette. Toen Lise naar het lege gele huis keek, voelde ze zich nog wat eenzamer dan ze zich had gevoeld voordat haar beste vriendin wegging. Want op de Kanonweg woonden geen andere kinderen met wie Lise kon spelen.

De enige andere kinderen die in de buurt woonden, waren Truls en Trym Thrane. Dat was een tweeling. Ze woonden in de grote villa met drie

garages onder aan de straat en ze waren twee jaar ouder dan Lise. In de winter gooiden ze keiharde sneeuwballen naar haar kleine, blonde hoofd. En als ze vroeg of ze wilden spelen, peperden ze haar in

met sneeuw. Ze wreven de sneeuw met hun harde, bevroren wanten in haar gezicht en doopten haar Vieze-Lise, Flinkestinkerd of Tante Commandante. Nu denk je misschien dat Lise tegen de ouders van Truls en Trym had moeten zeggen hoe onopgevoed ze waren, maar dan ken je hun vader, meneer Thrane, nog niet. Meneer Thrane was een dikke, boze meneer, hij was nog dikker dan Lises vader en echt veel bozer. En minstens tien keer zo rijk. Omdat hij zo rijk was, vond meneer Thrane dat niemand hem iets hoefde te vertellen, en al helemaal niet hoe hij zijn zoons moest opvoeden!

Meneer Thrane was zo rijk omdat hij ooit een uitvinding had gestolen van een arme uitvinder. Die uitvinding was een heel hard, heel mysterieus en heel geheim materiaal dat onder andere werd gebruikt in gevangenisdeuren om gevangenen volkomen ontsnappingsveilig te maken. Het geld dat meneer Thrane met die uitvinding had verdiend, had hij gebruikt om het grote, dikke huis met drie garages te bouwen en een Hummer te kopen. Een Hummer is een hele grote, boze auto die is gemaakt om in oorlogen te worden gebruikt. Als meneer Thrane de Kanonweg op kwam rijden, nam hij bijna alle plaats in beslag. Bovendien veroorzaakt een Hummer heel veel vervuiling. Maar dat kon

meneer Thrane niets schelen, want hij was dol op grote, boze auto's. En hij wist ook dat als hij onvoorzichtig was en een botsing met iemand zou krijgen, zijn auto veel groter was dan de andere, dus dan zou het voor die ander het ergst zijn.

Gelukkig duurde het nog een hele tijd voordat Truls en Trym Lise weer konden inpeperen, want de zon had de sneeuw op de Kanonweg allang laten smelten en nu scheen ze op de tuinen die allemaal groen waren en er netjes uitzagen. Allemaal, behalve één. Die was helemaal overwoekerd, grijs en borstelig, maar hij glimlachte toch want er stonden twee perenbomen in en een klein, scheef huisje dat misschien ooit blauw was geweest. Nu ontbrak een groot deel van de dakpannen, dat was in ieder geval zeker. Er woonde een man die de burenen op de Kanonweg maar zelden zagen. Lise was hem pas een paar keer tegengekomen, en toen had hij tegen haar geglimlacht. Hij zag er net zo uit als zijn tuin: verwilderd, grijs en borstelig.

'Wat is dat?' bromde de commandant toen de ochtendstilte werd verstoord door het geluid van een krachtige motor. 'Is dat die dekselse Hummer van meneer Thrane?'

Zijn vrouw rekte haar hals en keek door het keukenraam: 'Nee. Het lijkt wel een verhuiswagen.'

Lise, die anders altijd een zeer welopgevoed meisje was, stond op van tafel zonder het te vragen, zonder dat ze haar bordje had leeggegeten en zonder dat ze netjes had bedankt voor het eten. Ze rende naar buiten. En ja hoor. Voor het lege gele huis stond een verhuiswagen met de naam Vlug&Vlot op de zijkant. Uit de laadruimte werden kartonnen dozen gedragen.

Lise liep het trapje voor haar huis af en ging naar de zogenaamde appelboom die bij de schutting stond om eens goed te kijken. Mannen in overalls brachten meubels, lampen en grote, lelijke schilderijen naar binnen. Ze zag dat een van de verhuizers een ander een gedeukte trompet liet zien die boven op een van de dozen lag, en dat ze moesten lachen. Maar ze zag niet wat ze had gehoopt te zien: poppen, kinderfietsjes, kinderski's. Dat kon alleen maar betekenen dat de mensen die er kwamen wonen, geen kinderen hadden, in ieder geval geen meisjes van haar leeftijd. Lise zuchtte.

Op hetzelfde moment hoorde ze een stem: 'Hallo!' Ze keek verbaasd om zich heen, maar zag niemand.

'Hallo daar!'

Ze keek in de boom waarvan haar vader zei dat het een appelboom was, maar waaraan nog nooit

iemand een appel had gezien. Die kon dus opeens praten.

‘Niet daar,’ zei de stem. ‘Hier.’

Lise ging helemaal op haar tenen staan en keek over de schutting. Daar stond een klein jongetje met rood haar. Niet gewoon rood, nee, het was echt vuur-rood. En hij was niet gewoon klein, maar piepklein. Met een piepklein gezichtje en twee piepkleine blauwe oogjes met een piepklein wipneusje ertussen. Het enige aan zijn gezicht dat groot was, waren zijn sproeten.

‘Ik heet Bulle,’ zei hij. ‘Wat zullen we daar eens over zeggen?’

‘Waarover?’ vroeg Lise.

‘Dat ik Bulle heet,’ zei hij. ‘Dat is nou niet bepaald een gewone naam.’

Lise dacht even na. ‘Ik weet het niet,’ zei ze.

‘Mooi,’ glimlachte het jongetje. ‘Het rijmt op lullen, maar we zeggen er niets meer over. Is dat goed?’

Lise knikte. Het jongetje stopte zijn rechterwijsvinger in zijn linkeroor.

‘Hoe heet jij?’

‘Lise,’ zei Lise.

Bulles wijsvinger draaide almaar rondjes terwijl hij naar haar keek. Ten slotte haalde hij zijn vinger weer uit zijn oor, keek ernaar, knikte tevreden en veegde hem af aan zijn broek.

‘Ik kan niets interessants bedenken dat op Lise rijmt,’ zei hij. ‘Je boft.’

‘Ga jij in Anna’s huis wonen?’

‘Ik weet niet wie Anna is, maar we gaan in die gele bouwval daar wonen.’ Bulle wees met zijn duim over zijn schouder.

‘Anna is mijn beste vriendin,’ zei Lise. ‘Ze is naar Sarpsborg verhuisd.’

‘Oei, dat is ver,’ zei Bulle. ‘Vooral als het je beste vriendin is.’

‘O?’ zei Lise. ‘Anna dacht dat het niet zo heel erg ver was. Ze zei dat ik gewoon de snelweg naar het zuiden moest nemen als ik bij haar op bezoek ging.’

Bulle schudde met een somber gezicht zijn hoofd.

‘Het klopt wel dat je naar het zuiden moet, maar het is de vraag of de snelweg wel zo ver gaat. Sarpsborg ligt namelijk op het zuidelijk halfrond.’

‘Het zuidelijk wat?’ vroeg Lise verschrikt.

‘Halfrond,’ zei Bulle. ‘Dat betekent dat het aan de andere kant van de aardbol ligt.’

‘Oei,’ zei Lise beteuterd. Toen ze even had nagedacht ging ze verder: ‘Mijn vader zegt dat het in het zuiden het hele jaar door warm is, dus dan kan ze waarschijnlijk in de zomer én in de winter zwemmen.’

‘Nee hoor,’ zei Bulle. ‘Sarpsborg ligt zo ver in het zuiden, dat het bijna op de zuidpool ligt. Het is er berekoud. Er wonen pinguïns op de daken.’

‘Bedoel je dat er in Sarpsborg het hele jaar sneeuw ligt?’ vroeg Lise verschrikt.

Bulle knikte. Lise rilde. Bulle klemde zijn lippen op elkaar terwijl hij er tegelijkertijd lucht tussendoor perste. Het klonk als een scheet. Lise fronste haar voorhoofd en dacht aan Vieze-Lise en Flinkestinker.

‘Probeer je me te plagen?’ vroeg ze.

Bulle schudde zijn hoofd. ‘Ik oefen,’ zei hij. ‘Ik speel trompet. Dan moet je altijd oefenen, ook als je geen trompet hebt.’

Lise hield haar hoofd scheef en keek naar hem. Ze

was er niet meer zo zeker van of wat hij zei wel helemaal waar was.

‘Lise, je moet je tanden nog poetsen voor je naar school gaat,’ hoorde ze een stem bulderen. Het was haar vader, die zijn blauwe commandantenuniform had aangetrokken en zijn grote buik naar het tuinhok toe waggelde. ‘Het schip met het kruit voor onze kanonnen is vanochtend uit Shanghai gekomen, dus ik kom laat thuis. Je moet lief zijn en goed je best doen vandaag.’

‘Ja hoor, pappa,’ zei Lise, die altijd lief was en goed haar best deed. En ze wist dat het altijd een speciale dag was als het kruit voor de kanonnen aankwam. Het had de halve aarde over gevaren en moest met grote voorzichtigheid en veel respect worden behandeld omdat het werd gebruikt om het Grote, Bijna Wereldberoemde Koningssaluut van de vesting Akershus op zeventien mei af te schieten.

‘Pappa, wist jij dat Sarpsborg op het zuidelijk... eh, halfmond ligt?’

De commandant bleef staan en fronste zijn voorhoofd.

‘Wie zegt dat?’

‘Bulle.’

‘Wie zei je?’

Ze wees. ‘Bull...’ begon ze, maar ze stopte toen ze ontdekte dat ze stond te wijzen naar een stukje van de Kanonweg waar alleen maar Kanonweg was en geen Bulle meer.

2 ZEEZIEKE GEITEN

Toen Bulle Lises vader, de commandant, hoorde zeggen dat ze naar school moest, bedacht hij dat hij zelf ook naar school moest. Waar dat dan ook was. Als hij snel was had hij misschien nog genoeg tijd om eerst te ontbijten, zijn schooltas te zoeken en zijn tanden te poetsen en kon hij ook nog met iemand meelopen die de weg naar zijn nieuwe school wist.

Hij glipte tussen de benen van de verhuizers door en ging het nieuwe huis binnen. En daar, in een doos die in de gang stond, vond hij zijn trompet. Hij slaakte een opgeluchte zucht en pakte hem snel uit de doos. Bulle, zijn zus en zijn moeder waren de avond ervoor al gekomen met de eerste verhuswagen en het enige waar hij zich druk over had gemaakt, was dat de verhuizers de doos met zijn trompet zouden vergeten.

Hij duwde zijn lippen voorzichtig tegen het mondstuk.

‘Een trompet moet je kussen als een vrouw,’ zei zijn opa altijd. Bulle had zijn hele leven nog nooit

een vrouw gekust, in ieder geval niet zo, niet midden op haar mond. En eerlijk gezegd hoopte hij dat hij dat ook nooit zou hoeven doen. Hij perste lucht in de trompet. Die mekkerde als een zeezieke geit. Er zijn maar weinig mensen die een zeezieke geit hebben horen mekkeren, maar zo klinkt dat dus.

Hij hoorde iemand op de muur bonken en wist dat het zijn moeder was die nog niet op was. ‘Nog even niet, Bulle!’ riep ze. ‘Het is nog te vroeg. We slapen nog.’

Ze zei altijd ‘we’, ook al was ze alleen in haar slaapkamer. Nu gaan ‘we’ slapen en nu gaan ‘we’ een kopje koffie zetten. Net alsof zijn vader niet weg was, alsof hij nog bij haar was daarbinnen. Weggestopt in een doosje dat ze af en toe tevoorschijn haalde, als Bulle er niet was. Een klein miniatuurvadertje dat leek op de vader die Bulle op de foto’s had gezien. Miniatuur betekende dat iets heel erg klein was en het klopte natuurlijk ook wel dat Bulle een miniatuurvader had, want Bulle was het kleinste jongetje dat Bulle ooit had gezien.

Hij ging naar de keuken en maakte ontbijt. Ze waren nog maar net één dag verhuisd, maar hij vond toch alles wat hij nodig had, want ze waren al zo vaak verhuisd dat hij wel zo’n beetje wist waar zijn moeder alles opborg. De borden in het linkerkastje,

het bestek in de bovenste la en het brood in de laderonder.

Hij wilde net zijn tanden in een dikke boterham met salami zetten toen die uit zijn hand werd gegrist.

‘Hoe gaat het met onze dwerg?’ vroeg Eva en ze zette haar tanden precies op de plek waar Bulle zijn tanden had willen zetten. Eva was Bulles zus. Ze was vijftien en als ze zich niet verveelde, was ze boos.

‘Wist je dat de bloedhond de domste hond ter wereld is?’ zei Bulle. ‘Hij is zo dom dat hij, als hij het eten van een dwergpoedel steelt, wat toevallig de slimste hond ter wereld is, niet begrijpt dat hij in de maling wordt genomen.’

‘Houd je bek,’ zei Eva.

Maar Bulle hield zijn bek niet. ‘Als de dwergpoedel weet dat de bloedhond een boterham met salami heeft geroken en dat hij op het punt staat om die van hem af te pakken, smeert hij altijd olifantslakkenlijm op de onderkant van de boterham.’

‘Olifantslakken?’ snoof Eva met een achterdochtig gezicht. Helaas voor haar las Bulle boeken. Daarom wist hij veel dingen die zij niet wist en daarom kon ze er nooit helemaal zeker van zijn of wat hij zei gewoon Bulleverzinsels waren of iets wat in zijn

stomme boeken stond. Dit kon bijvoorbeeld in het boek staan waar Bulle het meest in las, een dik, oud, stoffig boek van hun opa dat *Dieren waarvan je zou willen dat ze niet bestonden* heette.

‘Heb je nog nooit een olifantslak gezien?’ riep Bulle. ‘Je hoeft alleen maar even uit het raam te kijken, het grasveld zit er vol mee. Het zijn enge, dikke beesten. Als je ze tussen twee boeken plet, loopt er iets uit wat doet denken aan het geelgroene snot dat uit de neus van mensen met een derdegraads vogelgriep komt. Er bestaat geen erger snot dan derdegraads vogelgriepsnot. Behalve olifantslakkenslijm dus.’

‘Als je nog meer liegt, ga je naar de hel,’ zei Eva terwijl ze stiekem even onder de boterham keek.

Bulle sprong van zijn stoel. ‘Ik vind het best, als ze daar maar een muziekkorps hebben!’ zei hij. ‘En als ik maar trompet mag spelen.’

‘Jij zult echt nooit in een muziekkorps spelen!’ riep Eva hem achterna. ‘Niemand wil een trompettist die zo klein is dat hij niet eens bij de grote trom komt. Geen enkel muziekkorps heeft zulke kleine uniformen!’

In de gang trok Bulle zijn piepkleine schoenen aan. Toen liep hij naar buiten, ging stijf in de houding staan, perste zijn lippen op elkaar, legde ze op het

mondstuk van de trompet en blies een melodie die zijn opa hem had geleerd. Het was een *reveille*, gemaakt om de langslapers wakker te maken. ‘Appel!’ riep Bulle toen hij klaar was, want dat had zijn opa hem ook geleerd. ‘Ik wil twee benen op het dek zien en wakkere ogen! Maak je klaar voor de ochtendinspectie, voor het appel en voor het spelen van het volkslied. Geeeeeef... ACHT!’

De verhuizers gehoorzaamden. Ze stonden onmiddellijk stil op het grindpad, keurig rechtop, met de eikenhouten vijfzitsbank van zijn moeder tussen hen in. Een paar seconden lang was het zo stil dat je niets anders hoorde dan het gezang van de vogels en een vuilniswagen die de Kanonweg op kwam rijden.

‘Interessant,’ hoorde Bulle een vrolijke, licht krasende stem zeggen. ‘Een nieuwe commandant in de straat.’

Hij draaide zich om. Over de houten schutting van het buurhuis stond een lange, magere man geleund. Zijn witte haar was net zo lang en onverzorgd als het gras in zijn tuin. Zijn blauwe jas leek op die van de handenarbeidleraar op Bulles vorige school en hij had een soort zwembril op. Bulle dacht dat het óf de kerstman moest zijn die erg was afgefallen, óf een gekke professor.